C/2025/1189

21.3.2025 г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет

Участие на младежта в социалния и гражданския диалог в Средиземноморския регион

(становище по собствена инициатива)

(C/2025/1189)

Докладчик: **Thomas WAGNSONNER**

Съдокладчик: **Lidija PAVIĆ-ROGOŠIĆ**

Съветник	Karol ZABAWA, съветник, II група Graziano TULLIO, съветник на съдокладчика, III група
Решение на Пленарната асамблея	17.1.2024 г.
Правно основание	член 52, параграф 2 от Правилника за дейността
Компетентна секция	„Външни отношения“
Приемане от секцията	23.11.2024 г.
Приемане на пленарна сесия	23.1.2025 г.
Пленарна сесия №	593
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	175/0/3

1. Заключения и препоръки

1.1. Настоящото становище беше изготвено съвместно с представители на младежта. ЕИСК препоръчва младите хора да бъдат включвани във всички етапи на процеса на изготвяне на политики — от вземането на решения до прилагането и оценката на политиките. Изключително важно е да се прилагат стабилни механизми за мониторинг, обратна връзка и отчетност на всички етапи.

1.2. Процесите на социален и граждански диалог са крайъгълен камък на демократичното участие. Въпреки това организациите на гражданското общество (ОГО), младежките групи и организациите на работодателите и работниците срещат трудности при ефективното си участие в процесите на вземане на решения. В много държави от БИСА ([1]) свободата на сдружаване, свободата на словото и, в по-общ план, способността на образуванията, представляващи работниците и гражданското общество, да защитават правата си и да изразяват исканията си, са ограничени. Необходимо е да се подкрепят демократичните процеси, които не се ограничават до изборите, като се създадат значими механизми за участие, характеризиращи се с гражданска свобода, прозрачност, достъп до информация и възможности за всички.

1.3. Опитът и положението на младите хора и ръководените от тях организации в региона на БИСА се различават значително. Едностранчивите дефиниции за младежта трябва да бъдат премахнати, като се признаят специфичните характеристики на различните младежки групи и се възприеме междусекторен подход, за да се избегне пренебрегването на географското и социално-политическото разнообразие сред младите хора.

1.4. Социално-икономическото положение на младите хора в Средиземноморския регион (наричан по-нататък „региона“) се характеризира с високи равнища на безработица, нетипична и неформална заетост, както и с ниски заплати, липса на качествени работни места и висок дял на младежите, които не са заети с работа, учене или обучение. ЕИСК изтъква необходимостта от реформиране както на пазара на труда, така и на образователните системи за преодоляването на тези проблеми.

([1]) Близък изток и Северна Африка.

1.5. Групите, произхождащи от уязвими среди, са изправени пред допълнителни предизвикателства по отношение на представителството, достъпа до възможности, пазара на труда и други области. ЕИСК подчертава необходимостта от разработване на програми за подкрепа, които да обхващат тези групи.

1.6. ЕИСК отбелязва, че образователните системи следва по-активно да насърчават гражданската ангажираност чрез процеси на участие и да създават подкрепящи екосистеми за придобиване на набор от подходящи умения (напр. политическа и цифрова грамотност), които да дават възможност на младите хора да участват уверено в институционалните процеси. Гражданското общество и организациите на социалните партньори следва да продължат да подкрепят младите хора, като организират семинари за изграждане на капацитет, което да улесни достъпа им до ресурси и възможности за участие.

1.7. Подходящите проучвания по въпросите на младежта са важна предпоставка за установяване на предизвикателствата и за включване на нейните интереси в процесите на участие, което изисква съответните данни. ЕИСК подчертава значението на проучванията, относно участието на младите хора в пазара на труда, образованието, процесите на участие и обществения живот. Сътрудничеството между образователните институции, академичните среди, стопанския сектор и ОГО, включително социалните партньори, трябва да бъде засилено, като в центъра на вниманието се постави активното участие на младите хора.

1.8. Държавите в региона често се характеризират с липса на достатъчни рамки за ефективен социален диалог. ЕИСК изтъква необходимостта от засилване на тристранния и двустранния социален диалог, по-специално чрез всеобхватното прилагане на основните конвенции на МОТ относно социалния диалог.

1.9. ЕИСК подчертава ползите от плановете за действие за младежта, които биха могли да служат като пътни карти с конкретни действия и инструменти за по-приобщаващи организационни рамки за младежко участие в организациите на социалните партньори. Насърчаването на младите работници да участват в колективното договаряне и създаването на младежки представителни структури на равнище предприятия е ефективен начин за включване на участието на младите хора в структурите за социален диалог. Във връзка с това ЕИСК изтъква примера с младежките съвети „Jugendvertrauensrat“ в Австрия.

1.10. ЕИСК призовава Европейската комисия да подкрепи третия етап на проекта SOLiD ([2]), за да се гарантира устойчивото прилагане на разработените инструменти. Освен това този етап следва да се използва за изготвянето на Харта на младежта, аналогична на съществуващата Харта на жените, като същевременно се разгледа възможността за създаване на консултативни механизми, насочени към младите хора.

1.11. Гражданският диалог следва да стане по-приобщаващ чрез включването на различни групи — в т.ч. жени, малцинства и уязвими общности —посредством целенасочена финансова подкрепа, както и чрез по-ефективни и интерактивни механизми за диалог, подпомагани от професионални модератори и разработени в сътрудничество с младите хора.

1.12. Следва да се увеличи представителството на младежките организации и младежките съвети в дискусиите с държавните органи, а младежките работници да получат признание като ключови участници в процесите на консултации и им се предоставят необходимото пространство и ресурси, за да могат да допринасят ефективно. Важно е да се разработят стратегии за младежта, които укрепват легитимността на участието на младите хора в гражданския диалог, да се създадат младежки съвети в държавите, в които не съществуват такива, и да се увеличат бюджетите за младежта на всички териториални равнища, особено на местно равнище.

1.13. Следва да се даде приоритет на прозрачността и равните възможности в гражданския диалог, като се установят ясни критерии за подбор на младите участници и се гарантира равен шанс за участие както на признати младежки сдружения, така и на движения на местно равнище. От решаващо значение е да се разработят общи стандарти и всеобхватна регулаторна рамка, включваща специализирани структури за подкрепа, като например екипи и звена за контакт, за да се гарантира организирано и последователно участие на младите хора в процесите на диалог.

1.14. Ръководените от младите хора структури трябва да изградят по-тесни взаимовръзки, за да се насърчи регионалното сътрудничество и да се гарантира по-голям обмен на идеи и възможности между разнородни групи. ЕИСК призовава публичните институции да осигурят финансиране за подкрепа на регионалните младежки мрежи и младежки пространства. Освен това е важно да се засили участието на младежките организации във външните отношения на ЕС чрез насърчаване на сътрудничеството с делегациите на ЕС и чрез рационализиране на процедурите за кандидатстване за визи за младите хора в програмите за мобилност.

([2]) https://solidmed.eu/en.

2. **Контекст на становището**

2.1. ЕИСК отбелязва, че младите хора са хетерогенни в културен, икономически и политически аспект. Опитът и положението на младите хора варират в много голяма степен, така че едностранчивите дефиниции за младежта трябва да бъдат отхвърлени, като се отчетат специфичните характеристики на различните младежки групи и се възприеме междусекторен подход, за да се избегне пренебрегването на тяхното географско и социално-политическо разнообразие.

2.2. Докато много институции и политически организации се изграждат от горе надолу и се характеризират със силно концентрирани властови структури, младите хора са склонни да участват в местни структури от долу нагоре и местни движения, най-вече във връзка с политически въпроси, които са подчинени на политическия дневен ред (напр. климата и социалната справедливост, политическото участие, правата на малцинствата, правата на животните) ([3]).

2.3. ЕИСК отчита различните средства за комуникация и форми на политическа активност, които обикновено се използват от младите хора, в това число неангажираност, бойкотиране на институционализираните структури и отхвърляне на официалните методи на политическа активност, което изглежда се дължи по-скоро на политическо разочарование, отколкото на политическа апатия ([4]).

2.4. Социално-икономическото положение на младите хора в региона се характеризира с високи равнища на безработица, нетипична и неформална заетост на непълно работно време, както и с ниски заплати и липса на качествени работни места (включително неплатени стажове). Регионът се характеризира със сравнително висок дял на незаети с работа, учене или обучение лица, който достига до една трета от младежкото население. За младите хора неотложните проблеми са свързани с инфлацията, както и с ниската покупателна способност по отношение на жилищата и високите наеми.

2.5. Големият брой на отпадналите от училище, особено млади жени, и високият процент на безработица сред завършилите в региона показват липса на качество на образователните системи, особено в селските райони, които не успяват да предоставят необходимите умения за пазара на труда. Ограниченията по отношение на достъпността представляват значително предизвикателство, тъй като много семейства не разполагат с ресурси, за да посрещнат разходите за образование. Наред с това делът на висококвалифицираните лица сред мигриращото население от региона се е увеличил, което говори за изтичане на мозъци.

2.6. Положението на представителите на младежта в региона се характеризира със сериозни проблеми със сигурността и други пречки. Освен това младите жени, хората с увреждания, бежанците, мигрантите, етническите и езиковите малцинства, младите хора от коренното население, младите хора от селските райони, членовете на общността на ЛГБТК+ и други групи, произхождащи от уязвими среди, са изправени пред допълнителни предизвикателства по отношение на представителството, достъпа до възможности, пазара на труда и други области.

3. **Включване на младите хора в процесите на участие в социалния и гражданския диалог**

3.1. ***Социален диалог***

3.1.1. Международната организация на труда (МОТ) определя социалния диалог като всички видове преговори, консултации или обмен на информация между или сред представителите на правителствата, работодателите и синдикатите по въпроси от общ интерес, свързани с икономическата и социалната политика. Той може да съществува като тристранен процес, в който една от страните е правителството, или да се състои от двустранни отношения между работниците и ръководството. Процесите на социален диалог могат да бъдат неформални или институционализирани и често съчетават елементи и от двете. Те могат да се провеждат на национално равнище, на регионално равнище или на равнището на предприятията и да бъдат междупрофесионални, секторни или комбинация от тях.

3.1.2. Социалният диалог играе ключова роля за оказване на влияние върху икономическите, трудовите и социалните политики и за насърчаване на сближаването на условията на живот и труд. Той е ценен инструмент за поощряване на икономическата и социалната устойчивост, конкурентоспособността и устойчивия и приобщаващ растеж, както се подчертава в становище SOC/764 на ЕИСК ([5]).

([3]) Въз основа на изказванията на представителите на младежта по време на заседанията на проучвателната група и срещата с младежкия форум на фондация „Анна Линд“.

([4]) Въз основа на изказванията на представителите на младежта по време на заседанията на проучвателната група и срещата с младежкия форум на фондация „Анна Линд“.

([5]) ОВ C 228, 29.6.2023 г., стр. 87.

3.1.3. Процесът на колективно договаряне е важен инструмент на социалния диалог, който има за цел да гарантира достойни условия на труд и справедливост на работното място. Необходимостта да се посрещнат новите предизвикателства, като справедливия преход, изменението на климата и овластяването на младите хора, поставя социалния диалог в решаваща политическа позиция, която не се ограничава до договарянето на работната заплата. Като се има предвид, че тези предизвикателства засягат най-вече младежите, е жизненоважно да се гарантира, че младите хора играят важна роля в организациите на социалните партньори, както и да бъдат насърчавани да се присъединяват към тях.

3.2. *Социалният диалог в Средиземноморския регион*

3.2.1. „В региона организациите на работниците, като например синдикалните организации, се сблъскват с трудности [...], особено във връзка с членството, свободата на сдружаване и ефективността при защитата на техните права и отстояването на исканията им. Много правителства в региона на БИСА налагат ограничения върху свободата на сдружаване ([6])."

3.2.2. Държавите в региона често се характеризират с липсата на достатъчна рамка за ефективен социален диалог. Въпреки че някои национални рамки за социален диалог осигуряват тристранен социален диалог, структурите за независим секторен и двустранен диалог на равнището на предприятията са много ограничени. Степента на участие в синдикални организации и обхватът на колективното договаряне остават сравнително ниски. Това води до ограничен капацитет на социалните партньори да влияят върху вземането на публични решения и впоследствие върху социално-икономическото положение на хората, особено на младите хора.

3.2.3. За да се изградят издръжливи и успешни структури за социален диалог, организациите на работодателите и синдикалните организации трябва да получат статут на основни институции на обществената рамка. ЕИСК приветства инициативи като Социалния диалог в региона на Южното Средиземноморие (SOLiD), чрез която се дава възможност за междурегионален обмен на добри практики, както и на правни и структурни рамки. ЕИСК призовава Европейската комисия да подкрепи третия етап на проекта SOLiD, за да се гарантира устойчивото прилагане на разработените инструменти. Освен това този етап следва да се използва за изготвянето на Харта на младежта, аналогична на съществуващата Харта на жените ([7]), както и за проучването на ползите от създаването на консултативни механизми, насочени към младите хора.

3.3. *Граждански диалог*

3.3.1. Въпреки че не е прието универсално определение за граждански диалог, той е широко признат като ключов елемент от работата на ОГО за гарантиране на това, че гласът на гражданите се чува в процесите на вземане на решения, особено като се има предвид високото равнище на доверие в ОГО, нарастващата ефективност на участието на гражданското общество и упадъкът на традиционните механизми за участие ([8]).

3.3.2. Секторните, междусекторните и хоризонталните компоненти на гражданския диалог насърчават сътрудничеството и приобщаването в публичното управление, засилвайки легитимността и отчетността на политиките, което се постига чрез две допълващи се измерения: 1) диалог между ОГО за обмен на мнения и експертен опит; и 2) структуриран диалог между ОГО и правителствените институции, за да се гарантира, че при изготвянето на политиките се вземат предвид различни позиции.

3.3.3. Упадъкът на традиционните механизми за участие изтъква спешната необходимост от иновативни процеси на граждански диалог, които да са в съответствие с интересите и начините за участие на младите хора ([9]).

3.3.4. Диалогът по въпросите на младежта в ЕС ([10]) и „оценката на въздействието на ЕС от гледна точка на младежта" ([11]) са показателни примери за основани на участието инструменти за изготвяне на политики, които включват представители на младежта в консултациите, оценките на въздействието и смекчаването на последиците, като насърчават интегрирането на въпросите, свързани с младежта, на институционално равнище.

([6]) The future of work: Trade unions in transformation (Бъдещето на труда: синдикалните организации в условията на трансформация), *International Journal of Labour Research*, 2019 г., т. 9, бр. 1—2 (стр. 226).

([7]) https://solidmed.eu/sites/default/files/2023-05/Womens-charter.pdf.

([8]) The impact of civil society organisations in Europe (Въздействието на организациите на гражданското общество в Европа), Civil Society Europe, 2019 г.; ii) Future of Europe (Бъдещето на Европа), специално проучване „Евробарометър" № 500, стр. 19, 2020 г.

([9]) Political Participation and EU Citizenship: Perceptions and Behaviours of Young People (Политическо участие и гражданство на ЕС: възприятия и поведение на младите хора), Европейска комисия, 2016 г.; Co-deciding with Citizens: Towards Digital Democracy at EU Level (Вземане на решения съвместно с гражданите: към цифрова демокрация на равнището на ЕС), Европейска служба за граждански действия, 2015 г.

([10]) Становище на Европейския икономически и социален комитет — „Укрепване на последващите действия във връзка с диалога на ЕС по въпросите на младежта чрез насоки за мониторинг и прозрачност" (ОВ C, C/2024/6866, 28.11.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6866/oj).

([11]) ОВ C 486, 21.12.2022 г., стр. 46.

3.4. *Гражданският диалог в Средиземноморския регион*

3.4.1. В контекста на нарастващото недоволство от политическите институции гражданският диалог се очертава като съществен механизъм за преодоляване на пропастта в доверието между обществеността и лицата, вземащи решения, както и за справяне с общественото разочарование, особено по отношение на неотложни въпроси като безработицата, социалното сближаване и изменението на климата.

3.4.2. Липсата на общи стандарти и цялостна регулаторна рамка води до значителни различия в практиките на гражданския диалог. Наред с това различният политически контекст, историческото наследство, културните норми и обществените структури в отделните държави водят до фрагментация, която е причина за непоследователността и неофициалния характер на гражданския диалог в целия регион.

3.4.3. Много от възможностите за диалог се ограничават до еднократни консултации, а не до истински инициативи за диалог, което поражда загриженост относно приобщаването, отчетността и прозрачността. Докато секторният диалог се провежда с известна честота, междусекторният диалог е нередовен и в него липсват структурирани процеси, което води до прекъсване и непоследователност.

3.4.4. Намаляването на пространството за гражданското общество подкопава ефективността на ОГО и ограничава способността им да се застъпват за промяна. Рестриктивните правни рамки, кооптирането в държавния сектор, бюрократичните пречки, селективното финансиране и цензурата допълнително подкопават автономността и влиянието на ОГО в гражданския диалог. В някои държави това засяга и възможностите за сътрудничество с международни организации.

3.4.5. Платформите на социалните медии и инструментите за цифрова комуникация променят пейзажа на гражданския диалог, предоставяйки нови възможности за участие на младите хора. Въпреки това трябва да се обърне внимание на предизвикателствата, свързани с безопасността, дезинформацията, кибертормоза и цифровото разделение, за да се осигурят структури за приобщаващ и конструктивен диалог ([12]).

4. **Изисквания и настоящи предизвикателства в Средиземноморския регион по отношение на институционалните процеси на участие от гледна точка на младежта**

4.1. Процесите на социален и граждански диалог са крайъгълен камък на демократичното участие. ОГО, младежките групи и организациите на работодателите и синдикатите срещат трудности при ефективното си участие в процесите на вземане на решения. В много държави от БИСА свободата на сдружаване, свободата на словото и, в по-общ план, компетентността и капацитетът на образуванията, представляващи работодателите, работниците и гражданското общество, да защитават правата им и да изразяват техните искания, са ограничени. Необходимо е да се подкрепят демократичните процеси, които не се ограничават до изборите, като се създадат механизми за участие, характеризиращи се с гражданска свобода, прозрачност, достъп до информация и възможности за всички.

4.2. ЕИСК отбелязва, че въпреки огромния си потенциал младите хора често остават изключени от процесите на участие ([13]). Слабото участие на младежта в избори, недостигът на лидери на възраст под 35 години на високи постове, както и случаите, когато младите хора изпълняват символична роля в процесите на участие или са изключени от тях, показват, че те все още са изправени пред пречки за пълноценно участие в процеса на вземане на решения. Липсата на разнообразие сред лицата, вземащи решения, и по-специално недостатъчното представителство на групите в неравностойно положение, затруднява младите хора да намерят модели за подражание, с които да се идентифицират.

4.3. Структурите за социален и граждански диалог все още се основават на остарели парадигми и методики, които не успяват да ангажират младите хора. Недоверието и разочарованието от институционализираните структури, продиктувани от използването на предварително зададени програми и липсата на капацитет за структурно интегриране на младите хора в организационни рамки, които да отразяват адекватно интересите на младите хора, възпрепятстват активното им участие.

4.4. Възприемането на традиционните властови и лидерски структури (например патриархални структури) и предразсъдъците спрямо младите хора са пречка за тяхното ангажиране. Въпреки че младите жени се сблъскват с допълнителни предизвикателства и пречки, е важно да се изтъкнат усилията на женските организации за преодоляването на традиционните потиснически структури.

([12]) Вж. краткия обзор на политиката на Euromesco *Youth deliberation and participation in the Euro-Mediterranean region* („Младежко обсъждане и участие в Евро-Средиземноморския регион“) (2023 г.).

([13]) Be Seen, Be Heard: Understanding young people's political participation (Видимост и чуваемост: разбиране на политическото участие на младите хора) https://www.youthforum.org/files/UPDATED_UN_REPORT_TBS_Accessible_Version_090622.pdf.

4.5. Адекватното проучване на младежта е предпоставка за установяване на предизвикателствата и за включване на нейните интереси в процесите на участие. Липсата на достъпност на данните, особено на местно равнище, и липсата на дезагрегирани данни относно реалността по места, там, където живеят младите хора, особено онези от селските райони и младите жени, са основни предизвикателства, които затвърждават недостатъчното представителство на интересите на младите хора в различни области на политиката.

4.6. Участието на младите хора в инициативи за социален и граждански диалог е ограничено от фактори, свързани с логистиката (напр. проблеми с мобилността и издаването на визи) и недостига на инфраструктура. ЕИСК подчертава необходимостта от ефективни механизми за подкрепа на младите хора, включително икономически, социални и образователни ресурси.

4.7. ЕИСК изтъква потребностите на уязвимите млади хора, включително на незаетите с работа, учене или обучение, младите жени, лицата с увреждания, бежанците, мигрантите, етническите и езиковите малцинства, младите хора от коренното население, младите хора от селските райони и членовете на общността на ЛГБТК+. Комитетът подчертава и предизвикателството да се ангажират младите хора в местните общности и да се включат онези, на които е забранено да участват в политически дейности и дейности на гражданското общество. Финансовите ресурси и политическата подкрепа за местните младежки проекти и инициативи често са недостатъчни.

4.8. Организираното гражданско общество в държавите от БИСА показа издръжливост и силна ангажираност с демократичните ценности, застъпвайки се за правата на човека, участието на младите хора и върховенството на закона чрез транснационално сътрудничество. Въпреки политическото напрежение, опасенията във връзка със сигурността и ограничените ресурси много ОГО, включително социалните партньори, продължават да работят за постигането на обща визия за Средиземноморието като интегрирано общо пространство.

5. **Препоръки**

5.1. ***Общи препоръки***

5.1.1. Младите хора да бъдат включвани на всеки етап от процеса на разработване на политики — от вземането на решения до изпълнението и оценката чрез създаването на приобщаващи и прозрачни структури, например дългосрочни рамки за диалог, подпомагани от професионални модератори, и съвместното разработване на пространства с младите хора, за да се гарантира активното им участие. Освен това е изключително важно да се създадат стабилни механизми за мониторинг, обратна връзка и отчетност по време на целия процес ([14]).

5.1.2. Назначаването на новия комисар за Средиземноморието следва да улесни нови начини за засилване на ролята на участието на младите хора в изготвянето на политиките на ЕС, включително в областта на политиката на съседство, чрез създаването на постоянна структура за ангажиране на младите хора с участието на ЕИСК.

5.1.3. ЕИСК призовава за балансирани и приобщаващи процедури за подбор, за да се предотврати прекомерното представителство на млади хора и организации с привилегирован достъп, като се гарантират прозрачни и достъпни етапи на предварителен подбор.

5.1.4. Иновативните мерки за включването на младите хора в структурите на социалния и гражданския диалог са важни за поставянето им в центъра на организационните структури (следва да се обсъди въвеждането на младежки квоти). Това включва насърчаване на култура на сътрудничество вместо на конкуренция, умело и почтително туширане на потенциални разногласия и признаване на младите хора за експерти в техните области чрез включването им на ключови позиции. Използването на нови форми на комуникация, по-специално цифрови инструменти, и изграждането на нови нагласи са от решаващо значение за достигането до младите хора. Освен това ЕИСК се застъпва за премахване на езиковите бариери в международните програми, като се даде възможност на хората да говорят на родния си език, когато това е възможно.

5.1.5. ЕИСК изтъква значението на създаването на възможности за изграждане на капацитет за младите хора с цел развиване на уменията, които са от съществено значение за поемане на водеща роля в рамките на организациите и водене на преговори с лицата, отговорни за вземането на решения.

([14]) Структурирано и съдържателно участие на младите хора в политиката и процесите на вземане на решения — картографиране на добрите практики на местно, национално, европейско и международно равнище.

5.1.6. ЕС играе решаваща роля в подкрепа на регионалната интеграция. Свързването на ръководените от младежи структури е важна стъпка в насърчаването на (между)регионалния обмен на идеи, култури и практики за сътрудничество в този разнообразен регион и сред тази разнородна група. ЕИСК призовава за подкрепа на регионалните младежки мрежи и за осигуряване на финансиране за младежки прояви.

5.1.7. Както е посочено в документ REX/566 ([15]), важно е да се засили участието на младите хора във външните отношения на ЕС. ЕИСК повтаря препоръката си за насърчаване на сътрудничеството между младежките организации и делегациите на ЕС и за повишаване на осведомеността относно политиките за младежта. Наред с това процедурите за кандидатстване за виза трябва да бъдат лесно достъпни, особено за младите хора.

5.1.8. ЕИСК подчертава, че за да се даде възможност за структурно участие на представителите на младежта, трябва да се гарантира сигурността на участниците, особено в областта на правата на човека, правосъдието в областта на климата и правата на работниците. ЕИСК подчертава необходимостта от включване на представители на групи в неравностойно положение в процесите на участие и призовава за допълнителни усилия за създаване на достъпни структури за разнообразно представителство. Наред с това е изключително важно да се разработят програми за подкрепа, които да обхванат уязвимите групи. Важно е да се увеличат бюджетите за младежта на всички териториални равнища и най-вече да се подкрепят местните общности и да се осигури финансова подкрепа за мобилността на младите хора. Програми като „Еразъм+“ предоставят на младите хора, младежките работници и организациите, които работят с младежта, възможност за сътрудничество.

5.1.9. ЕИСК отбелязва, че образователните системи следва да създават подкрепящи екосистеми за придобиването на подходящи набори от умения (напр. политическа и цифрова грамотност), така че младите хора да могат уверено да се включват в процеси на участие. Гражданското общество и организациите на социалните партньори следва да организират семинари за изграждане на капацитет за младите хора като част от своите образователни програми и инициативи, включително чрез по-тясно сътрудничество с академичните среди и света на бизнеса.

5.1.10. ЕИСК подчертава необходимостта от проучвания на ролите на младите хора в пазара на труда, образованието, процесите на участие и живота на общността. Сътрудничеството между университетите, научноизследователските институти, програмите за професионално образование и обучение (ПОО) и институциите за средно образование в региона трябва да се засили, като в центъра на вниманието се постави активното участие на младите хора и се създаде безопасна среда за научноизследователска работа. Дългосрочните, редовно подновявани проучвания на младежките структури на местно равнище могат да предоставят основни знания за ефективното интегриране на интересите на младите хора.

5.1.11. Тъй като делът на висококвалифицираните лица сред мигриращото население от региона се е увеличил, ЕИСК призовава за предприемане на ефективни мерки за противодействие срещу изтичането на мозъци.

5.2. *Препоръки относно участието на младите хора в социалния диалог*

5.2.1. ЕИСК изтъква необходимостта от реформи на пазара на труда с цел улесняване на прехода от неформална заетост към легален и достоен труд и решаване на проблемите, породени от нетипичните и несигурни форми на заетост, които представляват един от най-неотложните въпроси в региона. ЕИСК препоръчва да се изготвят национални планове за действие съвместно със социалните партньори в съответствие с Препоръка № 204 на МОТ ([16]).

5.2.2. ЕИСК подчертава значението на мерките за насърчаване на активното участие на пазара на труда и предоставянето на качествени обществени услуги, като например качествени и финансово достъпни грижи за децата и дългосрочни грижи, за насърчаване на заетостта на младите жени. ЕИСК препоръчва също така да се даде приоритет на социалните права чрез разработването на национални инструменти.

5.2.3. ЕИСК изтъква необходимостта от засилване на тристранния и двустранния социален диалог, по-специално чрез всеобхватното прилагане на основните конвенции на МОТ относно социалния диалог, включително Конвенция № 098 на МОТ ([17]), Конвенция № 135 на МОТ ([18]), Конвенция № 087 на МОТ ([19]) и Конвенция № 154 на МОТ ([20]). От съществено значение е също така да се засили ролята на социалните партньори при формулирането на националните политики и стратегии. Създаването на обсерватории за наблюдение на участието на социалните партньори в процесите на вземане на решения в публичния сектор би могло да се окаже ефективен инструмент за създаването на подходяща рамка за социален диалог.

([15]) ОВ C 184, 25.5.2023 г., стр. 5.
([16]) МОТ R204 — Препоръка относно прехода от неформална към формална икономика, 2015 г. (№ 204).
([17]) Конвенция № 98 на МОТ — Конвенция за правото на организиране и на колективно договаряне от 1949 г.
([18]) Конвенция № 135 на МОТ — Конвенция относно представителите на работниците и служителите, 1971 г.
([19]) Конвенция № 87 на МОТ — Конвенция за синдикалната свобода и закрилата на правото на синдикално организиране, 1948 г.
([20]) Конвенция № 154 на МОТ — Конвенция за колективното договаряне, 1981 г.

5.2.4. ЕИСК изтъква ползите от плановете за действие за младежта, които биха могли да служат като пътни карти с конкретни действия и инструменти за по-приобщаващи организационни рамки за младежко участие в организациите на социалните партньори. Освен това изграждането на капацитет в организациите по отношение на обучението за придобиване на умения за водене на преговори, както и специфичното обучение за посрещане на нуждите на групите в неравностойно положение, може да осигури нископрагова входна точка за младите хора в структурите за социален диалог. Въвеждането на програми за наставничество би могло да бъде по-добро решение от програмите за лидерство, тъй като дава възможност за равнопоставени срещи и обучение на бъдещите лидери.

5.2.5. ЕИСК подчертава, че е важно да се подкрепя създаването на структури за социален диалог на равнището на предприятията. Работническите съвети са необходим инструмент за повишаване на устойчивостта на предприятията, икономическия им успех и способността им да създават достойни работни места, както и за насърчаване на демокрацията на работното място (вж. SOC/746 ([21])).

5.2.6. Включването на младите работници в структурите за социален диалог на равнището на предприятията е от решаващо значение. С насърчаването на младите хора да участват в демократичните процеси на работното място се подкрепя тяхната ангажираност и им се помага да придобият умения и опит в представянето на своите интереси. За да се придаде официален характер на интересите на младите хора, ЕИСК препоръчва младите работници да бъдат насърчавани да участват в колективното договаряне, за да могат да представляват своите интереси в колективните трудови договори.

5.2.7. Създаването на младежки представителни структури на равнището на предприятията е ефективен начин за включване на участието на младите хора в структурите за социален диалог. Във връзка с това ЕИСК изтъква примера на младежките съвети ([22]) в Австрия. Те представляват икономическите, социалните, здравните и културните интереси на младите служители и стажанти в предприятията. Всяко предприятие, в което работят пет или повече млади работници, е длъжно да улесни демократичното избиране на младежки съвет от Младежката асамблея. Членовете му имат специални права и задължения да представляват интересите на младите служители, гарантирани от закона. Легитимирането на младите работници чрез избори укрепва доверието към тях на работното място и им дава възможност да придобият умения и опит в представителството на работниците.

5.3. *Препоръки относно участието на младите хора в гражданския диалог*

5.3.1. Да се установят общи стандарти и цялостна регулаторна рамка, която да предоставя структурирани механизми за участие. Институциите следва да създадат специални структури за подкрепа, включително специални екипи и звена за контакт, които да улесняват редовния и организиран диалог с ОГО. Следва да се извършват редовни оценки на процесите на граждански диалог, за да се установят недостатъците и областите, в които е необходимо подобрение, като се гарантира, че практиките за ангажиране продължават да бъдат ефективни и приобщаващи.

5.3.2. Да се гарантира приобщаващ характер на процесите за граждански диалог чрез активно насочване към различни групи, включително жени, малцинства и уязвими общности, предоставяне на финансова подкрепа и ресурси на младежките организации, насърчаване на приобщаващите стратегии и улесняване на създаването на мрежи и сътрудничеството между младите хора.

5.3.3. Да се укрепят инициативите за изграждане на капацитет както за млади представители на ОГО, така и за млади държавни служители. За младите представители — да се постави акцент върху политическата грамотност, застъпничеството и разбирането на демократичните процеси, за да могат да влияят по-ефективно върху резултатите от политиката. За държавните служители — да се предоставят възможности за повишаване на квалификацията, за да се увеличи капацитетът им за ефективно водене на граждански диалог.

5.3.4. Да се увеличат инвестициите в цифрова инфраструктура, за да се осигурят нови възможности за граждански диалог и да се преодолее ограниченият достъп до интернет, с който се сблъскват много млади хора. Да се повиши цифровата грамотност сред младежите, за да им се даде възможност да изразяват мнението си, да организират кампании и да участват по-ефективно в трансграничното сътрудничество. Да се използват социалните медии и други цифрови инструменти за разпространяване на информация, ангажиране на по-широка младежка аудитория и свързване на младите хора отвъд границите, като се насърчава по-приобщаващ, безопасен и достъпен диалог.

5.3.5. Да се инвестира в насърчаването на култура на граждански диалог и участие чрез интегриране на гражданското образование в училищните програми и чрез насърчаване на образователни кампании за повишаване на осведомеността относно гражданския диалог и солидарността като ключови елементи за социално приобщаване. Да се опростят процедурите за ОГО за изпълнение на граждански проекти в образователните институции, като същевременно се намали контролът от страна на правителството, за да се даде възможност за по-автентична гражданска ангажираност.

([21]) ОВ C 228, 29.6.2023 г., стр. 43.

([22]) https://www.oegj.at/content/dam/oegj/downloads/dokumente/20220915%20H2JVR%20Brosch%C3%BCre%20WEB.pdf (само на немски език).

5.3.6. Да се признаят младежките съвети като легитимни участници и да се подкрепя създаването на независими младежки съвети в държавите, в които те не съществуват. Да се увеличи бюджетът за младежта на всички териториални равнища и да се създадат местни консултативни комитети с младежки представители, за да се засили гражданският дискурс на местно равнище. Да се разработят стратегии за младежта, които укрепват младежкия компонент в процесите на граждански диалог, като предоставят на младите хора преки пътища за оказване на влияние върху местното управление и гарантират, че гласът им се чува в процесите на вземане на решения.

5.3.7. Да се признае значението на работата с младежта в гражданския диалог. Да се разшири пространството и представителството на младежките организации сред партньорите на държавата по време на инициативите за граждански диалог (в които обикновено участват ОГО, но невинаги ОГО, ръководени от млади хора). Това включва укрепване на легитимността на младежките работници и гарантиране, че те са признати за ключови участници, които трябва да бъдат изслушвани по време на процесите на консултации и в рамките на механизмите за структуриран диалог с компетентните органи.

5.3.8. Да се насърчи диалогът между поколенията чрез създаване на механизми за съвместно ръководство, основани на обмен, сътрудничество, координация и съвместно създаване. Този подход следва да включва насоки към по-възрастните поколения за това как да работят с младите хора, укрепвайки солидарността и приемайки динамичните промени, които младите хора внасят в гражданския диалог. Промяната на реториката по отношение на младите хора чрез признаване на техния принос ще легитимира допълнително тяхната роля в процеса на вземане на решения ([23]).

Брюксел, 23 януари 2025 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Oliver RÖPKE

([23]) https://www.eesc.europa.eu/bg/our-work/opinions-information-reports/opinions/promoting-european-intergenerational-solidarity-towards-eu-horizontal-approach.